

METAFORA METAPHOR

**Pécs • Pécsi Galéria
Hungary**

**Kennesaw • Atlanta • Georgia
USA • 1991**

METAFORA '90

A METAFORA kiállítást egy hosszú, az elmúlt évtizedet végigkísérő - bemutató és értelmező - sorozat részeként képzeltem el. Előzményei közé tartozik az "Új szenzibilitás" négy kiállítása /1981, 1983, 1985 és 1987/, a "KÉP '84" és a "Frissen festve" kiállítás /1984/, az "Homage á Giorgio de Chirico" tárlat /1985/, az "EKLEKTIKA '85" kiállítás /1986/, a "DOMUS AUREA", a "KAPU" és a "PIRAMIS" kiállítás /1987/, az "ARCHITEKTURA" kiállítás /1988/, valamint a külföldön rendezett tematikus kiállítások némelyike /"Neue Sensibilität - Die ungarische Kunst der 80er Jahre", 1987 Esslingen; "BUDAPEST '88 - 8 ungarische Maler", 1988 Wien-Amsterdam-Linz/. Az 1989-es pécsi "Képmás és tér", valamint a hamburgi "BUDAPESTER BELVEDERE" kiállítás már megelőlegezte a "METAFORA" kiállítás koncepcióját. Céлом az volt, hogy a 80-as évek új impulzusait összefoglaljam, s a 90-es évek nyitányának művészetszemléleti változásait megkísérlem jelezni. Ez természetesen nem prognosztikát jelent, hiszen egy kollektív kiállítás a legjobb esetben is "pillanatfelvétel" lehet, ami legfeljebb sejtet bizonyos jövőbeli lehetőségeket, de alapvetően a jelent dokumentálja.

A 80-as évek művészetére általánosan jellemző a metaforikus gondolkodás. Másrészt pedig az újfajta tematikusság. A módszer mint üzenet helyett az újraértelmezett "nagy" témák /mítosz, történelem, sors, individuuum, a "hely", a tradíció, a természet, az utópia/ válnak üzenetté. Ezek a "nagy

METAPHOR '90

I have conceived the METAPHOR exhibition as part of a series which surveys - presents and interprets - this past decade. Belonging to its antecedents have been numerous exhibitions: the four "New Sensibility" exhibitions /1981, 1983, 1985 and 1987/, "PICTURE '84", "Wet Paint" /1984/, "Homage a Giorgio de Chirico" /1985/, "ECLECTICISM '85" /1986/, "DOMUS AUREA", "GATE", "PYRAMID" /1987/, "ARCHITECTURE" /1988/, and some thematic shows organized abroad /"Neue Sensibilität - Die ungarische Kunst der 80er Jahre", 1987 Esslingen; "BUDAPEST '88 - 8 ungarische Maler", 1988 Wien-Amsterdam-Linz/. The concept of the METAPHOR exhibition had its precedent in the 1989 exhibition held in Pécs, entitled "Image and Space", and in the "BUDAPESTER BELVEDERE" exhibition organized in Hamburg. My aim was to summarize the new impulses of the 80s and to try to indicate the changes of artistic outlook in the beginning of the 90s. Naturally, this does not imply prediction, since a group exhibition may at best present a "snapshot", which might suggest certain future possibilities, but which fundamentally documents the present.

Metaphoric thinking has been a general characteristic of art in the 80s. And there has also been a prevalent new thematic tendency. The re-interpreted "great" the /myth, history, fate, the individual, the "place", tradition, nature, and utopia/ have become the message, instead of the method.

témák az emberi lét - és az önmegvalósítás, a teremtés, vagy a bukás - metafóriáiként értelmeződnek a műalkotásban. Azaz nem önmagukban, nem objektíve, nem az analitikus szemlélet számára érdekesekek, hanem mint metaforák.

A TÖRTÉNELEM, vagy a TERMÉSZET, az időben zajló események sorozata, illetve a térbeli kiterjeszkedés "természetes" /érintetlen/ állapota a létezés és a létezés tudatosulásának, átélésének metaforáivá válnak. A történelmen keresztül /vagy ha tetszik, a történelmi témán keresztül, a felidézett múlt képein keresztül/ közöl a művész üzeneteket a maga állapotáról, felismeréseiről, elképzeléseiről és tapasztalatairól.

A METAFORA kiállítást kétszer három témakör köré szerveztem. Az egyik csoportban az időbeliség, a másik csoportban a térbeliség a meghatározó. Az időbeliség tartományában három nagy metafora helyezkedik el; a TÖRTÉNELEM /amihez a MÚLT és a MÍTOSZ témái kötődnek/; a SZENE /amihez a JELEN és a POLITIKUM kapcsolódik/; s az UTÓPIA /amihez a JÖVŐ és a TECHNIKA víziói kapcsolódnak/.

A térbelileg megfogalmazódó "nagy" témák a következők: TERMÉSZET /altémák: ORGANIKUS TELJESSÉG, BARBARIKUM, MÁGIA, azaz a természeti népek kultúrájának újrainterpretálása, szubjektív "kisajátítása", analógiaként való felhasználása/; ARCHITEKTÚRA /altémák: MEGÉPÍTETT TELJESSÉG, HIERARCHIA, GEOMETRIA, ami itt termé-

These "great" themes are interpreted in the artwork as metaphors of human existence - and self-realization, creation or fall; that is, they are not significant in themselves, they do not have an objective importance with regards to an analytic approach, rather they are significant as metaphors.

HISTORY, or NATURE, the series of events occurring in time, and the "natural" /intact/ state of spatial expansion become metaphors of existence, and of the awareness and experience of existence. The artist conveys messages about his or her own state, recognitions, ideas and experience through history /or if you like, through the historical subject, through images of the evoked past/.

I have arranged the METAPHOR exhibition around two 'tri-thematic' circles. Time relation is decisive in one group, while space relation is significant in the second. The domain of temporality comprises three great metaphors: HISTORY /to which the themes of PAST and MYTH are attached/; SCENE /to which PRESENT and the POLITICAL feature are related/; and UTOPIA /with related visions of FUTURE and TECHNOLOGY/.

The "great" space-related themes are the following: NATURE /sub-themes: ORGANIC COMPLETENESS, BARBARISM, MAGIC, that is, the re-interpretation, subjective "expropriation" of the cultures of natural peoples, and the utilization of this as analogy; ARCHITECTURE /sub-themes: CONSTRUCTED COMPLETE-

szetesen nem a struktúraelvű, analitikus, minimalista művészet értelmezésében kerül feldolgozásra, hanem mint metafora: a rendszerteremtés egy lehetséges modellje, a zártság abszolútuma, a homogenitás értékrendszerre válása, az érzéki-konkrét-valóságos mérhetőség helyett a tisztán szellemi, elvont mértékrend/;

FRAGMENTUM /altémái: IRONIA, PLURALIZMUS, ORNAMENTIKA, ahol a hedonisztikus felület gazdagsága egyszerre pótolja az elveszett teljességet, s egy új, nem homogén, nem lezárt teljesség alapuló, eklektikus értékrendet jelenít meg, az érzéki szépség metaforájával/.

A METAFORA kiállítás tehát összefoglal egy korszakot, anélkül azonban, hogy a 80-as évek új művészetének múzeumi teljességgel összeállított repertoárját nyújtaná. Megközelítési módokat kínál, interpretációs lehetőségeket vázol fel, lehetséges összefüggéseket jelez a művészeti jelenségek sokaságában, de nem törekszik kizárólagosságra. Nem zár ki más megközelítési módokat. Alapelve a történetiség és a pluralizmus. S ez, úgy vélem, a 80-as, 90-es évek fordulójának autentikus szemléletmódja.

Végezetül néhány személyes megjegyzés. A 80-as években Magyarországon is megnőtt a kiállítás-szervező szerepének jelentősége. Az "Ausstellungsmacher" maga is alkotóvá vált, természetesen nem úgy, mint a művész - aki mindig, minden körülmény közepette az elsődleges, hiszen ő róla, az ő munkájáról van szó! -, hanem úgy, mint a művészettörténeti korszak elemzője, bemutatója, interpretátora. Bemutatni az új

NESS, HIERARCHY, GEOMETRY, which are naturally not elaborated here in the sense of structuralist, analytic and minimalist art, but as metaphors: a possible model of system creation, absolute closedness, homogeneity becoming a system of values, a purely spiritual, abstract gauge system, instead of a sensuous-concrete-real measurability/: FRAGMENT /sub-themes: IRONY, PLURALISM, ORNAMENTATION, where the rich hedonistic surface substitutes the lost completeness and at the same time, it presents a new, not homogeneous, eclectic value system that is not based on a closed completeness, via the metaphor of sensuous beauty/.

Thus the METAPHOR exhibition summarizes a period, without however attempting to provide a repository of the 80's art with a claim to museological completeness. It suggests modes of approach, it outlines possible ways of interpretation, and indicates possible correlations among the multitude of artistic phenomena; but it does not attempt to be exclusive. It does not exclude other ways of approach. Historicalness and pluralism are its fundamental principles. And this, I believe, is the authentic outlook of the turn of the 80s and 90s.

Let me conclude with some personal notes. During the 80s, the importance of the exhibition organizer increased in Hungary, as well. The "Ausstellungsmacher" became also a creator, naturally not in the same way as the artist, who always, under any circumstances, is primary, but as the analyst, presenter and interpreter of the given art historical period. One may show new phe-

jelenségeket akkor lehet, ha felfedezzük őket. Felfedezni akkor lehet, ha elfogulatlanul és történetileg közeledünk a művészet jelenségeihez. Azaz nem akarjuk az új művészetre, az új művészet szerteágazó jelenségeire rákényszeríteni a megelőző korszakok immár nem aktuális, nem adekvát elvárásait, értékszémleletét. Ha nem a múlt művészetével mérjük a jelen művészetét, s főleg akkor, ha nem akarjuk megerőszkölni az új művészetet. Engem egyszer egy haragos és elfogult művész /aki a maga területén egy fontos és kimagasló alkotó/ egy haragos és durva hangú cikkben a "nagy eklektikusnak" nevezett, s elvitatta tőlem azt a jogot, hogy különféle dolgokat egyaránt szeressek, sőt hogy írjak róluk, vagy kiállítsam őket. Azóta az eklektika a művészet egyik központi jelenségévé vált, s ebből következően az eklektikus művészsztémlelet is a maga legtermészetesebb, magától értetődő módján kialakult, követvén az eseményeket. Én sem akkor, sem most nem tartom hibásnak ezt az eklektikusságot, mint ahogy a pluralizmust is az egyetlen elviselhető, alkalmazható és emberi értékrendnek tartom. Ez a pluralizmus teszi lehetővé, hogy a kiállítás koncepcióját alkotó "Ausstellungsmacher" észrevegye az újat, felfedezhesse a mást, az aktuálisat ne az immár nem aktuálishoz mérje, azaz hogy elfogulatlanul a hitelességre és a kvalitásra figyelhessen. A tévedés természetesen soha nem zárható ki. De tévedni is akkor lehet, ha teszünk, vállalunk valamit, ha kockáztatunk és felfedezünk, anélkül, hogy görcsösen ragaszkodnánk akár a magunk korábban kialakított értékrendszeréhez.

nomena only if one discovers them. And one may discover them if one approaches the phenomena of art unbiased and historically. That is, if one does not intend to enjoin the already not actual, not adequate expectations and values of previous periods upon the new art, upon the diverging phenomena of new art; if one does not measure the art of the present by the art of the past, and mainly if one does not want to ravish new art. An angry and biased artist /who is a significant and outstanding creator in his own field/, in an angry and rude toned article, called me once "the great eclectic", disputing my right to like diverse things equally, and moreover, to write about or exhibit them. Since then eclecticism has become one of the central phenomena of art: correspondingly, the eclectic approach to art has developed in a most natural and evident way of its own, following the events. I did not regard this eclecticism mistaken then, nor do I regard it as such today, in the same way as I consider pluralism the only enduring, applicable and human scale of value. This pluralism makes it possible that the "Ausstellungsmacher" who forms the concept of the exhibition may notice what is new, discover, what is different and that he/she does not judge the actual with the measures of that which is already not actual, that is, that he/she could pay unbiased attention to authenticity and quality. Naturally, one may never exclude the possibility of misapprehension. But one may be mistaken only if one makes and undertakes something, if one runs a risk and makes discoveries without insisting upon a

A METAFORA kiállítás, mint említettem, egy lehetséges értelmezési módot kínál. Nem zár le, s nem nyit új korszakot, bár jelez új lehetőségeket. Egy lehetséges megközelítési mód a sok közül, aminthogy a kiállításrendező ízlése, választási, preferenciái, szemléletmódja is csupán egy a lehetségesek között.

Végezetül szeretnék köszönetet mondani mindazoknak a művészeknek, művészettörténészeknek, munkatársaimnak és barátaimnak, akik az elmúlt évtized kiállításában résztvettek, segítettek, kiállítási koncepcióm megvalósításában közreműködtek.

*Hegy Lóránd
/1990 július, Budapest/*

previously formed value system, even of one's own.

The METAPHOR exhibition, as I have mentioned, offers one possible mode of interpretation. It does not conclude a period, nor does it open a new one, although it indicates new possibilities. It is one among the multitude of possible approaches, as is the exhibition curator's taste, choice, preference and outlook only one among those possible.

Finally, I would like to express my gratitude to those artists, art historians, colleagues and friends who have participated in the exhibitions of the last decade and who offered their generous assistance in realizing my exhibition concept.

*Lóránd Hegyi
/Budapest, July 1990/*

PROLÓGUS

Mögöttünk a 80-as évek.

De vajon valóban mögöttünk vannak-e?

Van-e hegy, vagy legalább egy tektonikus dudor, melyről lapillantva jól elhatárolt színes barázdákat látunk, és világosnak érzünk mindent? A "korszellem", mely tudnivaló, mindig jelen van /hol ólálkodva, hol teljes vértezetben/ a hegyre nem vezetett fel, az iránytűt meg eldugta, így benne állok /állunk/ a látványban, nem felette /kívülről/, ám talpig a fin de siècle hangulatában. Noha nem kedvelem a művészettörténeti korszakhatárok naptári fordulókhoz való kapcsolatát, kétségtelen: a nyolcvanas évek valami mást hozott, új problémákat hívott elő, más magatartásformákat teremtett.

/Tévedünk-e, ha korszakhatárként Baresay 1982-es Műcsarnok-beli kiállítását tekintjük mezsgyehatárnak, amikor az idős ember háttal Rudnaynak, féloldalvást Nagy Istvántól, s behajtva egy lelki-Mednyánszky albumot, egy minimal-art szerű programmal zárta oeuvre-ét? A nyolcvanas évek hazai művészetében jól láthatóan előtérbe került az idnividum, a festő /a szobrász, a performer, a par-excellence-művész/ mint személyes önkínzó, szabad és szuverén egyéniség, "Ő", mint a "mű" alfája és omegája lett a "Mű" tárgya maga. Ám nem felejthető, hogy ez a jelenség, sem új, csupán korábbi "mozzanat" szerepéből általánossá, tendencia súlyúvá vált, tehát mint meghatározó, vagy legalábbis igen fontos vonulat, feltétlenül feldolgozandó, megmutatandó, értelmezendő. /Mindezt tudva, ezért nem illik megfedkezni Er-

PROLOG

The 1980's are behind us.

But are they really behind us?

Is there a mountain, or a tectonic protuberance at least, from which we may look down and see well defined, colourful furrows and perceive everything clearly? The "Zeitgeist", which as we know is always present /either discretely or blatantly, has not lead us to the top of the mountain and has even hidden the compass. Thus I (we) within the scene, not above (beyond) it, yet we stand in a fin-de-siecle environment. Although I do not like the practice of connecting art historical periods to calendric turning-points, it is doubtless that the Eighties introduced something different, produced new problems and created different attitudes.

Are we mistaken in considering Baresay's exhibition in the Műcsarnok in 1982 a landmark of art history? That is, when the old master, with his back turned towards Rudnay, situated sideways from István Nagy and shutting a spiritual Mednyánszky album, concluded his oeuvre with a Minimal Art-like program. Hungarian art of the Eighties witnessed a conspicuous emphasis on the individual: the painter (the sculptor, the performer, the par-excellence artist) as a personal self-torturer, a free and sovereign personality, He/She, as the alpha and omega of the "artwork", became the subject of the "Artwork" itself.

Nevertheless, one should not forget that this phenomenon is not new either, it only gained the weight of a general tendency instead of its previous role as merely an "element". This means that it should inevitably be investigated, interpreted and demonstrated as

dély Miklósról, Hajas Tiborról - hogy csak az elveszítetteket említsem, kiknél a korjelző jelek meg voltak bőségesen, nélkülözve a mára jellemző játékos - szabad - frivol - felszabadult elemet/, fundamentumként tekintve viszont a komoly - /Komor/ "le nyomva" - szabad, "szemben a világgal" attitűdöt.

Nem meglepő, hogy a kortárs magyar művészet itt bemutatott ága, bogas és sokágú. /v.ö.: Új Eklektika/

Hegy Lóránd támpontjai: történelem, zene, utópia, természet, barbarikum, technika. az okos gép metaforája fontos támpontok. Érdekes és minden bizonnyal jó kiállítás/szemle/a Pécsi Galéria-beli. A "mítosz" és a "fragmentum" felhúzzák a fejvasra a karaktert is jelző portrét.

Nézem a figurát. Sok minden eszembe jut. Zöme kérdés:

- Mik a művészet lehetőségei a szabad polgári autochthon ideológiák korában?

- Hogyan viszonyul az autonom művészet bármiféle ideológiához?

- Kiben, hogyan, mikor és miért szabadult fel a "lélek"?

- Hogyan viszonyulnak a belső törvények szerint épülő, valóban szuverén pályaképek a stílusdivathoz való igazodásokhoz?

- Hogyan választható el az oeuvre, mely illeszkedett a jelenhez, attól, melyet utólr a jelen?

Nyitva hagy kérdéseket, s ez így van rendjén.

A kultúrpolitika /elfelejtendő mic surini szó-kontamináció/ ma szabad, zöld gyepet

a decisive, or at least highly important, movement. Being aware of this, one ought not to forget Miklós Erdély and Tibor Hajas - to name just those who have passed away and whose oeuvres possessed an abundance of period landmarks -, lacking the playful - free - frivolous - liberated element, but containing an essentially serious (sombre) attitude. The attitude of being free "oppressed" and of being "opposed to the world". It is not surprising that the branch of contemporary Hungarian art presented here is complex and intricate (of New Eclecticism). The essential points Lóránd Hegyi presented are history, music, utopia, nature, barbarism, technology, and the metaphor of the clever machine. The exhibition (review) at the Gallery of Pécs is important, interesting and doubtlessly good. (Myth) ("fragment";) portrait that marks the character is put onto the head-iron.

I observe the figure. Many things come to mind, mostly questions:

- What are the possibilities of art in the age of free bourgeois autochthonous ideologies?

- How does autonomous art relate to any type of ideology?

- "Spirit" has been liberated in whom, when and why?

- How do the truly sovereign artistic careers, which are built according to inherent principles, relate to the adjustment to stylistic fashions?

- How can one differentiate an oeuvre that has adjusted itself to the present, from another which has been caught up by the present?

It leaves questions open, and this is all right. Cultural policy (a Michurinian word-con-

ígér, /s adja is, úgy tűnik/. Végre a szakma vitázhat /konfrontálhat is akár/ a bugyron belül.

Végülis így ildomos.

HANN Ferenc

tamination to be forgotten) is free today, it promises (and apparently does provide) green lawn. At last the time has arrived when art experts may polemicize (as well as confront each other) within their own abode.

After all, this is how it is proper.

Ferenc HANN

ZÁBORSZKY, Gábor

1950 born in Budapest

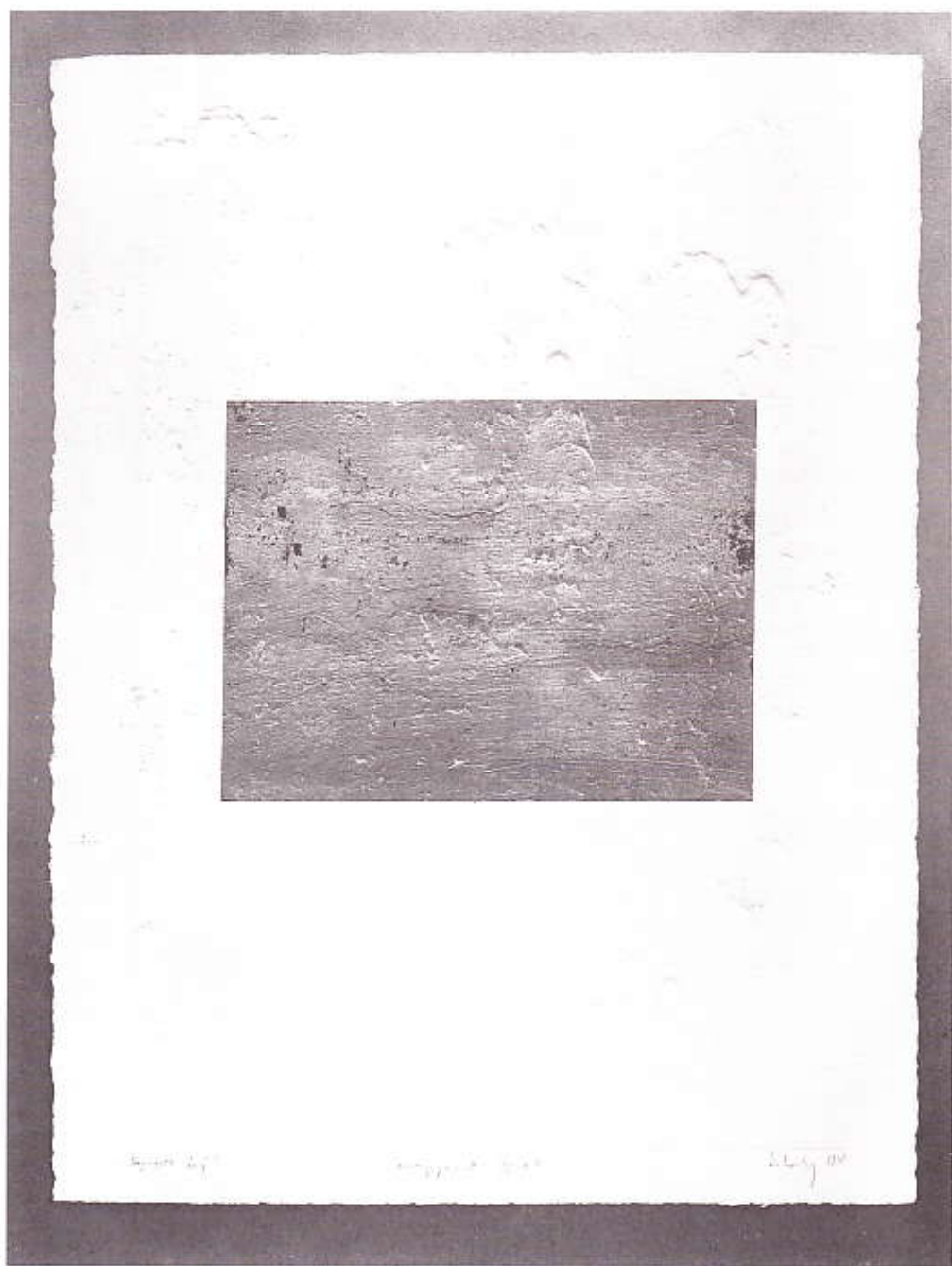
1969-74 studied at the Academy of Fine Arts in Budapest

Záborszky sokáig kereste identitását, sokáig kereste saját magát. Útját figyelemre méltó sikerek kísérték. Szigorú, indulatos absztrakt festészettel kezdte. Tapiés módjára a homokot is - már akkor - rekvizítumai közé sorolta. Remekül fényképez, ezt konceptuális műveinek vegyes technikájában kamatoztatta, majd élő modell tésztéről öntött gipszszobrait sajátos installációban komponálta, virtuóz rajztudását azonban természetesnek véve, csak nagy ritkán engedte a színpadra lépni. Alig fél évtizede tört elő az igazi Záborszky-formanyelv és -tartalom. A harmadik dimenzióhoz mindig is olyannyira vonzódó festőművész újabb oeuvre-je voltaképpen porfesték fakó, szikkadt, visszafogott színeivel avatott plextol plusz homokanyagú magasdombormű-sorozatot. Asszociatív absztraktnak tűnő, szkématisztált, érzésvonalakkal határolt geometrikus formák: trapézok, trapezoidok, deltoidok. Túlnyomó bennük az organikus, az elvont rovására. Korábbi darabjai az Altamira barlang őskori festményeinek bölényeire emlékeztetnek. Számomra Magdalena Abakanowicz - mint saját maga elnevezte - ABAKAN-jainak rokonai, azzal a gyökeres állag- és műnembeli különbséggel, hogy az előbbieket puha, bundás, a gravitáció törvényei által formálódó textilek, míg - ezt már én kereszteltem el így - a ZÁBORSZKYÁNOK szilárdsága kőeménnyé.

Frank János

Záborszky had been seeking his identity, his ownself for a long time. His way is marked by considerable success. He started his career with passionate abstract paintings, placed sand in the manner of Tapiés - at that time already - among his requisites. He makes wonderful photos and used them in the mixed techniques of his conceptual works later he composed alabaster statues cast after the bodies of living models, but considering his virtuoso drawing skill as natural, he rarely let them enter the scene. It has been less than a decade, since Záborszky's true form of expression and contents has broken forth. The recent oeuvre of the artist who has always been drawn towards the third dimension, actually is a series of powder colour and coloured plextol with sand. Associative, seemingly abstract, schematized geometric shapes, encircled by sensitive lines: trapeziums, deltoids. They are predominantly organic rather than abstract. His previous works remind us of the bisons depicted in the prehistoric paintings of the Altamira cave. For me, they are related to Magdalena Abakanowicz' ABAKANS - as she herself called them - with the fundamental difference in substance and type of art that the previous ones are soft, shaggy textiles shaped by the law of gravitation, whereas the ZÁBORSZKYANS - a name I myself have given them - are of a stability as hard as stone.

János Frank



ZÁBORSZKY, Gábor: Napsütötte táj, 1990
Sunlit Landscape, 1990